

علوم پایه

از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

(رهنمودها و مطالبات)

تدوین: گردآوری:

شورای تخصصی علوم پایه

دانشکده و پژوهشکده علوم پایه

دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام)

مؤسسه چاپ و انتشارات

دانشگاه جامع امام حسین
مؤسسه چاپ و انتشارات

۹۳۷

سری علوم پایه - ۱۹

عنوان و نام پدیدآور	: علوم پایه از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (رهنمودها و مطالبات) تدوین و گردآوری: شورای تحول علوم پایه دانشکده و پژوهشکده علوم پایه.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: دوازده، ۷۶ ص.
فروست	: دانشگاه جامع امام حسین (ع)؛ ۹۳۷؛ علوم پایه، ۱۹.
شاب	: ۹۷۸-۹۶۴-۴۵۲-۹۶۹-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸، دیدگاه درباره علوم.
موضوع	: Khamene'i, sayyad Ali Leader of IRI, 1939- Views on Science and Civilization
موضوع	: علم و تمدن؛ Science and Civilization
موضوع	: علوم؛ Science
موضوع	: پیشرفت؛ Progress
شناسه افزوده	: دانشگاه جامع امام حسین (ع)؛ دانشکده و پژوهشکده علوم پایه، شورای تحول علوم پایه
شناسه افزوده	: دانشگاه جامع امام حسین (ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات.
رده‌بندی کنگره	: DSR ۱۶۹۲
رده‌بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۸۴۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۲۰۹۵۷۵

• کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و اقتباس برای دانشگاه جامع امام حسین (ع) محفوظ است.

- عنوان: علوم پایه از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (رهنمودها و مطالبات)
- تدوین و گردآوری: شورای تحول علوم پایه
- صفحه‌آرایی: اکرم پاک‌قلب
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ سپاه
- نوبت چاپ: اول (تیر ماه ۱۳۹۹)
- شمارگان: ۳۰۰ نسخه
- قیمت: ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- نشانی: تهران، بزرگراه شهید بابایی، بعد از پل لشکرک، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، معاونت پژوهش و فناوری مؤسسه چاپ و انتشارات، تلفن: ۷۴۱۸۸۲۶۰، دورنگار: ۷۴۱۸۸۲۷۴
- مرکز پخش: تهران، میدان فردوسی، فروشگاه و نمایشگاه مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تلفن: ۸۸۸۳۹۲۹۷

بسم الله الرحمن الرحيم

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَ مَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا ...

حکمت را به هر کسی بخواهد می‌دهد و کسی که به او حکمت داده شود، حقا خبری فراوان داده شده است
(سوره مبارکه بقره - آیه ۲۶۹)

انقلاب کبیر اسلامی، نمونه‌ای بی‌بدیل تاریخی از حرکت اجتماعی عظیمی است که با سرنگونی طاغوت و برپایی نظام مقدس جمهوری اسلامی، امیدهای راوانی را در دل مستضعفان و آزادی‌خواهان جهان برای تحقق آرمان‌های بلند دولت اسلامی، جامعه اسلامی و درنهایت، تمدن بزرگ اسلامی پدید آورد. در این نهاد علمی، به‌ویژه دانشگاه‌ها، باید نقش کلیدی سوزن‌بانی و هدایت‌کننده پیشرفت و رشد جامعه در مسیر صحیح انقلابی را ایفا نمایند.

دانشگاه جامع امام حسین (ع) به‌عنوان «دانشگاه در تراز انقلاب اسلامی» با شعار «تزکیه، جهاد علمی، دانشگاه تمدن‌ساز»، در کنار مسئولیت مهم انسان‌سازی و تربیت سربازان امر به معروف و نهی از منکر، وظیفه تولید و نشر معارف پاسداری از انقلاب اسلامی را نیز بر عهده دارد. در این راستا، معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه به‌منظور تکمیل چرخه تربیت دانش بومی با سه ویژگی «اسلامی بودن»، «روزآمدی» و «کارآمدی»، با هدف دستیابی به مرجعیت علمی، افتخار و تلاش دارد تا زمینه و بستر لازم برای اساتید و پژوهشگران محترم این عرصه را فراهم نماید. امید است در سایه الطاف بیکران الهی و با کمک رکن فعالیت‌های انتشاراتی مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع)، این رسالت خطیر تحقق یابد.

در پایان، بر روح ملکوتی معمار و رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره) و همچنین شهدای گرانقدر انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و مدافعان حرم درود می‌فرستیم و با آرزوی سلامتی و توفیقات هرچه بیشتر از خاتمه‌ای «عقد» و نیز خدمتگزاران اسلام و کشور، از اساتید، فرهیختگان و اهل نقد و نظر تقاضا داریم با ارائه نظرها و پیشنهادهای خود، ما را یاری فرمایند.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه جامع امام حسین (ع)

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیشگفتار.....	یازده

فصل اول: ضرورت و اهمیت علوم پایه

۱-۱. کشف حقایق عالم با علوم پایه.....	۳
۲-۱. کشف روح علمی و علم‌گرایی.....	۴
۳-۱. علوم پایه، دغدغه اصلی.....	۵
۴-۱. علوم پایه در نقش ریشه دیگر علوم.....	۶
۵-۱. علم پایه و پیشرفت کشورها.....	۷
۶-۱. علم پایه گنجینه و پشتوانه علوم کاربردی.....	۸
۷-۱. علوم پایه منابع نظری و تحرک علمی و فناوری پیشرفته.....	۸
۸-۱. علوم پایه حل ذخیره بانکی.....	۹
۹-۱. همگانی و صرف‌شدن علوم پایه.....	۹
۱۰-۱. تکیه صد در صدی روی علوم پایه.....	۱۰
۱۱-۱. توصیه مؤکد به علوم پایه.....	۱۱
۱۲-۱. تحقیق علمی به‌عنوان یک مسئله حیاتی.....	۱۱
۱۳-۱. مسئله پیشرفت علمی مسئله امروز.....	۱۲

فصل دوم: تهدیدشناسی در حوزه علوم پایه

۱-۲. انزوای علوم پایه (احتمال سوءنیت).....	۱۵
۲-۲. تهدید دشمنان تمدنی.....	۱۸
۳-۲. نقشه مهم دشمن، متوقف کردن حرکت علمی.....	۱۶
۴-۲. ایجاد یأس در نیروهای جوان کشور.....	۱۶
۵-۲. تقلیدی کردن علم و ترجمه‌گرایی.....	۱۷
۶-۲. دانش کهنه و دستمالی شده.....	۱۸

فصل سوم: تصویر آینده مطلوب

۱-۳. حیات طیبه.....	۲۳
---------------------	----

- ۲-۳. علم با هدایت ایمان ۲۴
- ۳-۳. علم در خدمت انسانیت، عدالت، صلح و امنیت ۲۵
- ۴-۳. علم نور معرفت و انسانیت ۲۵
- ۵-۳. همراه شدن حرکت علمی با آرمان‌های والای معنوی و انقلابی ۲۶
- ۶-۳. فرهنگ، بینش، معرفت و کمال فکری انسانی پایه اصلی تمدن ۲۸
- ۷-۳. مدیریت دنیا ۲۸
- ۸-۳. ایجاد تمدن نوین اسلامی ۲۹
- ۹-۳. ایجاد تمدن اسلامی جدید، بر پایه دین و عقلانیت و علم و اخلاق ۳۲
- ۱۰-۳. شکستن خط مرز دانش، فتح آفاق جدید و فناوری جهشی ۳۲
- ۱۱-۳. ورزیدن مرزهای علم و دانش ۳۴
- ۱۲-۳. باز کردن مرزهای دانش و ایجاد مرزهای جدید ۳۵
- ۱۳-۳. جلو بردن مرزهای دانش ۳۵
- ۱۴-۳. دست دانش‌های جدید ۳۷
- ۱۵-۳. اعتقاد به پیشرفت، اعتقاد به تحول ۳۷
- ۱۶-۳. علم درون زمان ۳۸
- ۱۷-۳. عزت علمی، مرجعیت علمی ۳۸
- ۱۸-۳. جهان اسلام، مرجع علمی دنیا ۳۹
- ۱۹-۳. رسیدن به مرجعیت علمی ۳۹
- ۲۰-۳. رسیدن به خطوط مقدم ۴۰
- ۲۱-۳. قدرت علمی، پایه و مایه قدرت بین‌المللی ۴۱
- ۲۲-۳. زبان فارسی، زبان علم ۴۲
- ۲۳-۳. علم در حد سخنان اول دنیا ۴۲
- ۲۴-۳. دانش، مایه اقتدار ۴۳
- ۲۵-۳. علم ناظر به فناوری ۴۳
- ۲۶-۳. فعالیت علمی ناظر به نیازهای کشور ۴۴

فصل چهارم: تصویر وضع موجود

- ۱-۴. عدم توجه به عنصر علمی جهت‌دار ۴۷
- ۲-۴. علم وارداتی ۴۸

- ۴-۳. تفکر و ذائقه ترجمه‌های ۴۹
- ۴-۴. مدل‌بازی به جای مدل‌سازی ۴۹
- ۴-۵. تکرار متون فرنگی و خارجی ۵۰
- ۴-۶. تنزل به شاگردی ۵۱
- ۴-۷. نرسیدن حرکت علمی به مرحله ثبات ۵۱
- ۴-۸. در قدم اول بودن ۵۲
- ۴-۹. تنزل کردن شتاب علمی ۵۳
- ۴-۱۰. کم شدن سرعت رشد علمی ۵۳
- ۴-۱۱. عقب بودن از خط مقدم ۵۴
- ۴-۱۲. نام‌وازن شدن رشته‌های دانشگاهی ۵۵
- ۴-۱۳. شتاب رشد علمی ۵۵
- ۴-۱۴. دور افتادن حرکت علمی کشور ۵۶
- ۴-۱۵. ادامه پیدا کردن پیشرفت علمی کشور ۵۸

فصل پنجم: تبیین رعب‌رما

- ۵-۱. تربیت عالم ۶۱
- ۵-۲. صدور علم ۶۱
- ۵-۳. مسیر مشخص ایرانی - اسلامی ۶۲
- ۵-۴. مجاهدت برای پیشرفت علمی ۶۳
- ۵-۵. همراه شدن روند تعالی علم با روح‌های قوی ۶۴
- ۵-۶. همت و تلاش ۶۵
- ۵-۷. جهاد علمی ۶۵
- ۵-۸. مدیریت جهادی ۶۶
- ۵-۹. شجاعت علمی ۶۷
- ۵-۱۰. جرئت نوآوری ۶۷
- ۵-۱۱. روحیه استقلال، کار برای خدا ۶۸
- ۵-۱۲. رویکرد تولید علم ۶۸
- ۵-۱۳. قدرت علمی و جرئت علمی برای نوآوری علمی ۷۰

- ۱۴-۵. نوآوری و ابتکار، شجاعت علمی، اعتماد به نفس شخصی و ملی. ۷۱
- ۱۵-۵. نظام ملی نوآوری..... ۷۲
- ۱۶-۵. تولید علم به معنای حقیقی کلمه..... ۷۳
- ۱۷-۵. اقدام به تحقیقات عمیق و بنیانی..... ۷۳
- ۱۸-۵. مطالبه‌کننده چیزهای ناشناخته..... ۷۳
- ۱۹-۵. افزودن بر دانش جهانی و تولید فرآورده‌های جدید دانش بشری ۷۴
- ۲۰-۵. نقاد بودن و مرعوب غرب نشدن..... ۷۴
- ۲۱-۵. علوم پایه عامل رسیدن به اوج قله..... ۷۶
- ۲۲-۵. ایت تحصیلی به سمت علوم پایه..... ۷۷
- ۲۳-۵. متن‌سازی رشته‌های دانشگاهی به سمت علوم پایه..... ۷۹
- ۲۴-۵. رشته‌ساز و میان‌سازی..... ۷۹
- ۲۵-۵. گفتمان‌سازی..... ۷۹
- ۲۶-۵. چرخه به هم بستن دانش‌ها..... ۸۰
- ۲۷-۵. جریان عام تمامی پذیر..... ۸۱
- ۲۸-۵. سرمایه‌گذاری روی علم..... ۸۱
- ۲۹-۵. سرمایه‌گذاری بر روی مسئله علم و فناوری و نخبه‌پروری ۸۲
- ۳۰-۵. سرمایه‌گذاری مستمر و حرکت پیش‌روستانه..... ۸۲
- ۳۱-۵. سرمایه‌گذاری فکری، علمی، پولی و تبلیغی..... ۸۳
- ۳۲-۵. الگوسازی..... ۸۳
- ۳۳-۵. کاربردی کردن..... ۸۱
- ۳۴-۵. پرورش قوه عاقله کشور..... ۸۴
- ۳۵-۵. مسلح شدن به علم..... ۸۵
- ۳۶-۵. حل مسئله کشور مبنای ارتقا..... ۸۶
- نمایه..... ۸۷

پیشگفتار

نهایت سعادت هر فرد و جامعه‌ای دستیابی به حیات‌طیبه است که ظهوری از آن در دنیا و اساس آن در آخرت است. هرچند بهره‌گیری از عقل، علم و دانش آدمی می‌تواند او را در رسیدن به این حیات‌طیبه یاری رساند، لیکن کمال دستیابی به آن تنها در سایه عنایت الهی و بهره‌گیری از وجود پیامبران و ائمه معصومین (علیهم‌السلام) ممکن است، که از یک‌سو به فیض الهی بحق اندر از سوی دیگر چراغ راه بندگان در مسیر دستیابی به حقیقت‌ها، نشانای رسیدن به این حیات‌طیبه در هر جامعه در تمدن آن جامعه بروز می‌کند. تمدنی که به‌منزله شاکله‌ای از علم، فرهنگ، اخلاق، سیاست و دین‌داری در هر عصر و نسلی نتیجه تلاش عقلای هر قوم و ملت جاری در بین مردم است. بی‌شک بخش قابل توجهی از تمدن هر جامعه، تولیدات علمی و دانشی و نحوه رفتار علمی خردمندان آن جامعه است. علم و دانش نتیجه عقلانیت افراد جامعه است که با دیگر بخش‌های تناسلی ارتباطی تنگاتنگ دارد. یک تمدن برتر، تمدنی است که در زمینه علم، اخلاق و اعتقادات دینی سرآمد باشد. پیشرفت محدود به چند حوزه در هر تمدن، هرچند فوایدی را در بر خواهد داشت اما پیشرفت اساسی نخواهد بود و این همان مشکلی است که امروزه برای دنیای غرب پیش آمده و با رشد نامتوازن این عوامل، تمدنی ناقص و مشکل‌ساز را به‌وجود آورده است.